

NEBUNUL DE O CLIP .
OMUL C ZUT DIN TIMP -EXPRESIE A UNEI DINAMICI SOCIALE
DE TIP CUANTIC

Emil Cioran a fost profet. A sosit clipa pe care filozoful a considerat-o inevitabil , aceea a c derii umanit ii din timp. Din acest moment, omul, suportând, umil, cea de a doua izgonire din paradis, suportând trauma celui de al doilea paradis pierdut, nu mai tr ie te cu nostalgia edenului, ci cu nostalgia timpului. Astfel, via a individului social contemporan nu mai reprezint un flux temporal continuu, o plenitudine, ci timpul lui se în ir ca m rgele pe a a vie ii, clip lâng clip . Totu i, între dou clipe se produce un *break*, greu calculabil, imposibil de anticipat într-un cosmos m surat cu viteza luminii, dar el exist . O sp rtur ca un tunel adânc în drumul existen ial imaginat ca destin, pe care individul a încorporat-o incon tient, astfel c , pentru omul c zut din timp, accidentul, întâmplarea sunt forme de a fi, sunt necesit i care se pot manifesta ca întâmplare în orice clip . În orice clip , deci, individul poate str bate cu o vitez superluminic , viteza, deocamdat , doar intuit a gândului, distan a de la extaz la agonie, de la sublim la ridicol, de la vis la abis, de la normalitate la anormalitate. Judecând această situa ie pe Curba Cunoa terii (pe care am prezentat-o pe acest site) în orice clip este posibil metamorfoza lui Dr. Jekyll în mr. Hyde, a Omului în Insect . Via a contemporan are accente kafkiene.

La Baia Mare, un individ normal clipe la rând, clipe însumând ani, care l-au îmbr cat prin comportamentul pe care l-a avut individul (un jandarm) pân într-un punct al existen ei sale în aura protectoare, din punct de vedere social, a normalit ii, într-o singur clip , una singur , a str b tut tunelul de la cunoa terea plus la minus cunoa tere, de la Luceaf r la Lucifer, de la Normalitate la Nebunie, ucigând satanic patru colegi, sinucigându-se apoi.

Într-o singur clip , individul, normal pân atunci, existând, deci, prin afirmarea Fiin ei sale, a negat i realitatea i pe sine, întrunind toate condi iile Nebuniei. Într-o singur clip a înlocuit ordinea pozitiv cu ordinea negativ , dând Lumii Normalului un alt în eles, cel al Lumii Nebunului.

Solicitat s evalueze acest caz, Florin Tudose, medic psihiatru, a dat verdictul f r echivoc: psihoz de tip paranoid.

Problema: De ce acest diagnostic a fost stabilit post i nu ante-factum? E adev rat, un ziar, invocând surse strict confiden iale, precizeaz c jandarmul respectiv nu ar fi fost declarat apt în urma examenului psihologic. Precizarea este destul de neclar , comportând multe discu ii.

În ceea ce ne prive te avem serioase îndoieli c pe baza unui diagnostic care s a firme f r echivoc o situa ie de psihoz paranoid , cineva, ne referim la factorii de decizie, iar fi asumat responsabilitatea angaj rii sale.

Oricum, problema în sine este de alt natură. Psihologul/psihiatrul se raportează la subiect/pacient ca la un individ izolat (chiar și atunci când culege date psiho-sociale despre el), ca la o entitate de sine stătătoare, emblematic frunză în vânt, fără să-l considere, ceea ce, de fapt, este, adică un produs al spiritului vremurilor sale. Individul și timpul lui social sunt abordate separat, de timpuri este presupus diferite, iar nu în interacțiune. Care timp? Cel al omului cucerit din timp, cucerit care naște incertitudinea, nedeterminarea, confuzia. Acesta este fondul, cadrul social de referință.

În timpul războiului din Kosovo, Chomsky i-a trimis lui Clinton o scrisoare deschisă. Subiectul scrisorii – discuția purtată cu un soldat american, participant la acest război. Un soldat care în timpul zilei se dovedea a fi un părinte responsabil care își îngrijea cu afecțiune copiii, un soț iubitor, un bun gospodar – îngrijea iarba și florile din grădina situată în fața casei sale, iar noaptea, de la bordul avionului pe care lupta, devenea, în opinia lui Chomsky, un monstruos asasin (discuția a fost purtată după ce Pentagonul a anunțat oficial cele 5000 de pierderi colaterale).

Sunt vremurile conștiințelor pervertite. Cucerirea din timp înseamnă, de fapt, cucerirea din conștiință. Acest nou etapă în evoluția societății omenești aduce în prim plan și favorizează un nou tip de Nebun. *Nebunul de o clipă*. Este individul cu un comportament social acceptat de comunitate, un comportament care nu anunță prin nici un semn o eventuală cucerire din Normalitate. Și pe acest fond, cu totul și cu totul neașteptat, cade într-o altă ordine, în cealaltă ordine a Lumii. Este o cucerire de scurtă durată, de fapt, o cucerire fără durată, individul revenind la Normalitate relativ repede. Nici un test psihologic, datorită modului în care este conceput și datorită paradigmei pe suportul căreia sunt interpretate rezultatele, nu poate surprinde acest tip de dinamic comportamental. Testul va surprinde manifestările și aspecte ale personalității care au o oarecare constanță, rezultatul unor programe comportamentale (scheme, habitusuri) încorporate de individ în procesul unor socializări anterioare. Referitor la aspectul situațional, portretul psihologic se rezumă la caracterizări de genul: *Are tendințe agresive/Este predispus la fapte iraționale* etc. Precizări insuficiente, prea puțin exacte, de cele mai multe ori inutile. În fond, orice individ este capabil, uneori, de fapte iraționale ori manifestă tendințe agresive. Și, totuși, el nu cade din Normalitatea presupusă între anumite limite, cu tot cu marjele de deviație acceptate. Intensitatea și tensiunea manifestărilor sale nu au ca efect schimbarea ordinii pozitive în ordine negativă. Schimbarea Raționalității în Anti-raționalitate. Faptele sale iraționale nu au, prin consecințele lor, conotațiile Nebuniei. Însă Nebunul de o clipă există și el caracterizează această epocă a omului cucerit din timp.

Fondul social este perfect incert. Iar incertitudinea creează teren pentru starea de maximă neutralitate, cum o numește profesorul Constantin Enchescu. O stare între limitele căreia Normalitatea își

Nebunia au șanse egale de manifestare. Este posibil, fiecare dintre ele, în orice clipă.

Această epocă socială a creat Omul situațional. Iar în aceste condiții manifestarea Normalității situaționale în coexistență cu Anormalitatea situațională este firească.

Aceasta este marea problemă, deosebit de serioasă prin implicațiile sale sociale, cu care se confruntă psihologia contemporană. O vom sublinia încă o dată: identificarea *Nebunului de o clipă*, adică acel individ social normal prin comportamentul său, un comportament care nu oferă nici un semn de Anormalitate și care, aparent fără nici o motivație, trece cu o viteză superluminoasă, dintr-o parte în cealaltă a Lumii, din spațiul certitudinii pozitive, cea care este surprinsă ca o caracteristică a comportamentului subiectului de teste psihologice, în spațiul certitudinii negative, schimbând ordinea firească a lucrurilor. Un tip de nebun din ce în ce mai prezent în spațiul social – a se vedea în acest sens și evenimentele nefericite, petrecute în Iran, în SUA, în Japonia, în Germania etc.

Acest tip de Anormalitate nu constituie, încă, un motiv de studiu pentru psihologie/psihiatrie. El nu este nici, cel puțin, identificat, reperat. Iar absența unor teorii care să-l definească ori a unor instrumente care să-l măsoare este, în aceste condiții, firească.

Dar realitatea impune ca necesar crearea cadrului teoretic și metodologic pentru cunoașterea, măsurarea și tratarea Nebunului situațional. La Nebunul de o clipă capacitatea de cenzură nu slăbește, ci se transformă în opusul ei, devenind capacitate de anti-cenzură, după modelul general al principiului dualității Ființei. În absența Timpului – vorbim despre un om căzut din timp – individul pierde dimensiunea paradisiacă, existentă, oricum, doar ca amintire, ca și instinctul de autoconservare (vezi tendințele, din ce în ce mai numeroase, de negare a sinelui prin sinucidere) și se ascunde sub carapacea ordinii Luciferice.

Măsurarea Nebunului situațional presupune realizarea unui cadru virtual între limitele cărui să se identifice subiectului reacțiile de tip irațional într-un câmp de stimuli variabile, dar care să facă parte din spațiul psihologic al acestuia, reacțiile de tip irațional. Iar apoi să fie selectate acele reacții care ating nivelul certitudinii negative (ordinea negativă) și îmbrace forma Luciferică.

Cu ajutorul unui test bazat pe *Metoda Configurărilor* se poate realiza o astfel de investigație.

Dar și *Testul Asociaționist Numere Cuvinte* ne oferă indicii prin care putem anticipa dezvoltarea unui potențial de nebunie situațională. Indicatorii se referă de astăzi nu la forma de ansamblu a sistemului de trebuințe, care reflectă tipul eventual de vulnerabilitate ci la disfuncționalități care apar în noduri. Acestea se referă la distanța mare față de valoarea pe care o are nodul respectiv în configurația standard (un nod care este hub și ar trebui să fie nod slab) corelată cu o încălțare afectivă negativă maximă.

Nebunia clipei este tipul de nebunie reversibilă și ea iese la suprafață, adusă la mal de spiritul vremurilor, ca expresie a

principiului dualității complementare: nebunia ireversibilă co-există cu nebunia reversibilă, nebunia eternă se împacă cu nebunia clipei. Dacă pentru primul tip de nebunie, Nebunul este apăsător de lege pentru incapacitatea de discernământ, pentru cel de al doilea tip Nebunia nu mai reprezintă un scut.

Dar starea de nebun social nu presupune, automat, eliminarea lui din activitatea socială, el fiind valid în marea majoritate a timpului pentru o astfel de activitate, așa cum, de altfel, rezultă din testele psihologice clasice.

Aceasta este o caracteristică a vremurilor pe care le trăim. Nebunul social este apt pentru o viață socială în marea majoritate a timpului. El devine, însă, anti-social într-o clipă și pentru o clipă. Prin aceasta se diferențiază de indivizii care sunt apăși din punct de vedere social, fără să înregistreze sincope de timp.

Starea de nebun social presupune identificarea stării propriuzise și construirea de către psiholog a unor instrumente de gestionare a unui astfel de risc și incertitudine. Un risc și o incertitudine aparte. Instrumente care urmează să fie introduse în sistemul de gestionare utilizat de comandanți, lideri, șefi etc. în relațiile cu subordonații.

Nebunul social concentrează eternitatea într-o clipă. Cioran a avut dreptate. A sosit vremea cederii din timp. Nebunii nu au niciodată timp. Nici chiar Nebunul social...